

Müstəqil və müasir Azərbaycanın memarı

Xanlar Vəliyev,

Azərbaycan Respublikasının Hərbi prokuroru, ədliyyə general-leytenantı

“...Xalqın, Vətənin taleyi hər bir insanın taleyinə çevrilməlidir...”.

Heydər Əliyev
Ümummilli lider

“...Mənim bir amalım var, güclü Azərbaycan dövləti qurmaq və xalqa ləyaqətlə xidmət etmək...”.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı

Milli-mənəvi dəyərlərin bərpası və azərbaycançılıq ideologiyasının formalaşdırılması

Millət, Vətən və dövlət qarşısındakı misilsiz xidmətləri ilə adını tarixə qızıl hərflərlə yazdırmağı bacaran dahi şəxsiyyət – Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin əziz və unudulmaz xatirəsi hər zaman qədirbilən millətimiz tərəfindən böyük ehtiramla yad edilir, bu böyük insanın doğum günü hər il olduğu kimi, bu il də həm ölkəmizdə, həm də dünyanın müxtəlif ölkələrində xüsusi təntənə ilə qeyd olunur. Azərbaycançılıq məfkurəsinin və milli özünüdərk prosesinin banisi, ölkəmizin siyasi və iqtisadi sisteminin qurucusu, müstəqil Azərbaycan dövlətinin müəllifi və memarı olan ulu öndər Heydər Əliyev millətimiz və dövlətimiz üçün elə nəhəng işlər görmüşdür ki, bu barədə nə qədər danışılsa da onun titanik fəaliyyətini tam əhatə etmək mümkünsüzdür. Bununla belə, hər bir sağlam düşüncəli və qədirbilən azərbaycanlının borcudur ki, dünya şöhrətli siyasətçi haqqında fikirlərini digərləri ilə bölüşərək, gələcək nəsillərin də bu böyük insanın zəngin və çoxşaxəli fəaliyyəti barədə məlumatlandırılmasını təmin etsin. Tarixə nəzər saldıqda aydın görünür ki, istənilən xalqın müəyyən əlverişli situasiyada milli-etnik soykökünə qayıdışı, tarix boyu əxz etdiyi milli-mənəvi dəyərlər və təfəkkür tərzini sisteminə söykənən özünəməxsusluğunu bərpa və bəyan etməsi əsasən lider fenomeninin fəvqəladə missiyası ilə şərtlənir. Hər bir xalqın vahid məqsədlər uğrunda birləşməsi üçün zəruri olan milli ideologiya da böyük siyasi liderlərin dövlətçilik konsepsiyasında reallaşır. Azərbaycan xalqı ilə bağlı bu şərəfli missiyanı məhz ümummilli lider Heydər Əliyev həyata keçirmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə tarixi ənənə və soykökünün təməl prinsipləri üzərində milli ideologiyanın formalaşması və tərəqqisi naminə müstəsna xidmətlər göstərmiş, milli şüurun düzgün məcrada inkişafına nail olmuş, xalqa məxsus adət-ənənə və dəyərlər sistemini qloballaşmanın sərt təsirlərindən qorumağı bacarmış, azərbaycançılığı milli ideologiyaya çevirməklə, millətin həmrəyliyinə və mənəvi bütövlüyünə nail olmuşdur. Bu isə millətin bir xalq kimi formalaşması prosesində, təkamülündə və monolitliyində aparıcı amil olmaqla yanaşı, həm də müdrik rəhbərə xalqı öz ətrafında birləşdirməyə, bununla da, milli birliyin yaranmasına zəmin yaratmışdır. İohan Volfqanq Höte demişdir: “Faydasız həyat vaxtsız ölümə bərabərdir.” Ümummilli lider, nəhəng siyasətçi, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev öz ömrünü xalqına və vətəninə fəda etməklə həyatını ölümsüzləşdirmişdir.

1969-cu il iyulun 14-də Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə gələn dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev ilk gündən hər cür ideoloji-siyasi və digər maneələrə sinə gərərək Azərbaycan xalqının milli özünüdərk üçün bütün mümkün tədbirləri həyata keçirməyə başlamış, ictimai şüurdakı qorxunu, tərəddüdü aradan qaldırmağa, cəmiyyəti bütün sahələr üzrə gələcək mənəvi yüksəlişə ruhlandırmağa müvəffəq olmuş və azərbaycançılıq məfkurəsinin rejimin ideoloji repressiya məsələsində boğulmasının qarşısını qətiyyətlə almışdır. Ulu öndər xalqın şanlı keçmişini, soykökünü qaytarmaq, habelə zəngin mədəniyyətini, incəsənətini, adət-ənənələrini yaşatmaq, eləcə də ana dilini inkişaf etdirmək üçün ölçüyəsığmaz işlər görmüşdür. Bu sahədə kütləvi informasiya vasitələrinin əhəmiyyətini nəzərə alan müdrik lider Heydər Əliyev Azərbaycan KP MK-nın 20 mart 1970-ci il tarixli plenumundakı çıxışında onların fəaliyyətindən narazılığını ifadə etmiş, bundan sonra mətbuatda, televiziya və radioda xalqın milli-mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini, tarixini, ədəbiyyatını, mədəniyyətini, incəsənətini, folklorunu təbliğ edən materiallar əhəmiyyətli dərəcədə çoxalmış, milli irsi təcəssüm etdirən verilişlər ərəşəyə gətirilmiş, ana dilinin təbliği istiqamətində konkret addımlar atılmışdır.

Ümummilli lider hələ ötən əsrin 70-ci illərində Azərbaycan xalqının görkəmli şəxsiyyətlərinin, o cümlədən ədiblərinin və şairlərinin xatirəsini əbədləşdirməklə, onların əsərlərinin nəşrini təmin etməklə milli ədəbi düşüncənin inkişafına təkan vermiş, azərbaycanlıların necə zəngin tarixə, qədim soykökünə malik

olduğunu dünyaya bəyan etdirmişdir. Əzmkar lider Nizami Gəncəvinin və İmadəddin Nəsiminin yubileylərinin dünya miqyasında qeyd olunması ilə bağlı partiya qərarlarının verilməsinə belə nail olmuşdur.

Azərbaycan dilini azərbaycançılığın başlanğıc məqamı, ən mühüm cəhəti, təməl prinsipi hesab edən ümummilli lider Heydər Əliyev kosmopolit ideyaların hökm sürdüyü bir dövrdə milli məfkurənin qorunub saxlanması, ana dilinin inkişaf etdirilməsi sahəsində də bir sıra mühüm işlər görmüşdür. Müdrik lider yaqın bildirdi ki, xalqa milli-mənəvi dəyərləri aşılamaq üçün ona ilk növbədə öz dilini qaytarmaq və sevdirmək lazımdır. Özündən əvvəlki partiya rəhbərlərindən fərqli olaraq rəsmi çıxışlarında rus dilində deyil, əksər hallarda Azərbaycan dilində nitq söyləyən ulu öndər, bütün rəhbər vəzifəliyərdən də bunu tələb edirdi. Onun rəsmi partiya tədbirlərində ana dilində nitqləri mükəmməl milli-siyasi-ədəbi dil üslubunu yaratmaqla bərabər, böyük tarixi mənə kəsb edirdi. Fədakar insanın ilk dəfə hakimiyyətə gəlişi ilə başlanan milliləşmə prosesi, demək olar ki, bu nitqlərin təsiri ilə başlamışdır. Dahi liderin yazıçılar, şairlər və sənət adamları ilə görüşəndə də yeni bir elmi-ədəbi üslubda danışması, onun zəngin ana dilinin söz imkanlarının hamısına, bütün çaralarına zərgər dəqiqiliyi ilə bələd olduğunun göstəricisi idi. Ümummilli liderin səlis nitqi ədibləri, şairləri, hətta ədəbiyyatçı alimləri belə heyran qoyurdu. O dövrdə yaşayan şairlərdən biri Heydər Əliyevə xitabən “Yoldaş Əliyev, Siz Azərbaycan dilində çox gözəl danışırsınız” – deyəndə, müdrik rəhbər ona belə cavab vermişdi: “Sən niyə mənim rus dilində səlis danışmağıma deyil, Azərbaycan dilində gözəl danışmağıma təəccüb edirsən? Bu dil mənim ana dilimdir, bu dili bilmək mənim, eləcə də hər bir azərbaycanlının müqəddəs borcudur!”. 1978-ci ildə Azərbaycan SSR-nin Konstitusiyaya layihəsi qəbul edilərkən, müxtəlif ciddi maneələrə baxmayaraq, Azərbaycan dilinin bu ali hüquqi aktda dövlət dili kimi təsbit olunması ulu öndərin qətiyyətli mübarizəsinin nəticəsi idi. Bundan sonra, hüquqi əsas yarandığı üçün ana dilini inkişaf etdirmək, bu dildə elmi və bədii yaradıcılığı genişləndirmək, televiziya, mətbuat, radio, kino, teatr quruculuğunda milli dilin tətbiqini genişləndirmək daha asan oldu.

Millətin birliyində, həmrəyliyində mühüm rola malik, müqəddəs dəyərlərin qorunmasında müstəsna əhəmiyyəti olan İslam dininə hər zaman xüsusi ehtiramla yanaşan Heydər Əliyev, onun siyasi alətə çevrilməsinə, insanların saf inanclarının cəmiyyətdə gedən proseslərin təsiri ilə adiləşib dəyərini itirməsinə heç zaman imkan verməmişdir. Qeyd olunmalıdır ki, ulu öndər ölkədə İslam dininin mütərəqqi dəyərlərinin təşviqinə, formalaşmasına və inkişafına xüsusi diqqət yetirməklə yanaşı, başqa dinlərin də təşəkkül tapmasına tolerant mühitin yaradılmasını təmin etmiş, dini konfessiyalar arasında qarşılıqlı hörmətə əsaslanan münasibətlərin yaranmasına müyəssər ola bilmişdir.

Xalqın milli-mənəvi dəyərlər sisteminin önəmli əhəmiyyət kəsb etdiyini və dövlətdəki xüsusi rolunu hər zaman vurğulayan böyük şəxsiyyət cəmiyyətin özəyi olan ailəni, milli genofondun saflığının qorunmasının əsas vasitələrindən biri kimi qiymətləndirirdi. Bunun nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycanda yeni qurulan minlərlə ailənin örnək kimi istinad etdiyi ulu öndər Heydər Əliyevin möhkəm mənəvi təməl və saf niyyətlər, ülvi hisslər üzərində yaratdığı ailə modeli hər bir azərbaycanlıda rəğbət hissi doğurur. Məhəbbəti uğrunda əzmlə mübarizə apararaq, sevdiyi şəxsə qovuşmaq, qəlbinə yaxın bir insanla ailə həyatı qurmaq üçün çalışdığı keçmiş Dövlət təhlükəsizlik orqanlarının rəhbərliyinin mövqeyinə qarşı çıxmaqdan, buna görə hətta tutduğu vəzifəni və gələcək karyerasını itirməkdən belə çəkinməyən cəsərtli şəxsiyyət öz haqlı inadından dönmədi və onun mərhum akademik Zərifə xanım ilə müqəddəs ittifaqa – nikaha girməsinə heç kim və heç nə mane ola bilmədi. Bununla da o, mənəviyyat tariximizdə gələcək nəsillərə örnək ola biləcək məhəbbət dastanı yarada bildi. Yeri gəlmişkən Zərifə xanım Əliyevanın həyat fəlsəfəsini, zəngin mənəvi dünyasını, oftalmologiya elminin inkişafındakı müstəsna xidmətlərini və çoxşaxəli fəaliyyətini xüsusi olaraq qeyd etməyə ehtiyac vardır. Belə ki, Zərifə xanımın tibbi, elmi və pedaqoji fəaliyyəti, saf və təvəzökar insan kimi yaşadığı mənalı ömrü, keçdiyi şərəfli həyat yolu hər bir ziyalı, həkim və müəllim üçün mənəviyyat məktəbi, kamillik nümunəsidir. Hər kəs üçün örnək sayılacaq şəxsi keyfiyyətləri, xeyirxah məqsədlərə köklənmiş nəcib xarakteri və sadəliyi Zərifə xanıma həm də ailəsinin sağlam təməl üzərində qurulmasına zəmin yaratmışdır. Göründüyü kimi, böyük şəxsiyyət Heydər Əliyev tariximizi, dilimizi, dinimizi, mədəniyyətimizi, incəsənətimizi, xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini sevrək öz varlığında yaşatmış, hər zaman onlara sadıq olmuş, davranışları və konkret əməlləri ilə bu müqəddəs dəyərləri toxunulmaz bir xəzinə kimi qoruyaraq, onların əbədiyaşarlığını təmin etmişdir. Bir sözlə, milli dövlətçilik konsepsiyasının konkret mənəvi dəyərlər sistemi əsasında vahid məqsədə yönəldilməsi, xalqın tarixi yaddaşının və mənəvi irsinin mühafizəsinə xidmət edən genişmiqyaslı fəaliyyətin həyata keçirilməsi, vətənpərvər ruhlu nəslin yetişdirilməsi Heydər Əliyevlə bağlı olmuşdur.

Müstəqilliyə doğru gedən yol

1969-cu il iyulun 14-də Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə gələn ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə görülmüş səmərəli və mütərəqqi işlər nəticəsində Azərbaycan geridə qalmış kənd təsərrüfatı respublikasından müasir aqrar-sənaye respublikasına çevrilməklə, Sovet İttifaqında ön sıraya keçərək, özünü tam təmin edən, ümumittifaq büdcəsinə töhfələr verən iki ölkədən biri oldu. Ulu öndər Heydər Əliyev xalqda

milli dövlətçilik təfəkkürünün formalaşması üçün hər bir vətəndaşın yüksək təhsil almasını, elmin yeni nailiyyətlərini əxz etməsini son dərəcə mühüm məsələ hesab etdiyi üçün, hakimiyyətə gəldiyi ilk günlərdən bu sahədə də bütün zəruri tədbirlərin görülməsini təmin etdi. Onun rəhbərliyi ilə respublikada milli maarifçilik hərəkatına start verildi, təhsilin inkişafı, eyni zamanda, milliləşdirilməsi istiqamətində ardıcıl tədbirlərin həyata keçirilməsinə başlandı.

Dahi stratejin ötən əsrin 70-80-ci illərində yüzlərlə azərbaycanlı gəncin respublikamızın hüduqlarından kənarda ali, həmçinin ali hərbi təhsil almasına, onların ixtisaslı kadr kimi yetişməsinə hər cür dəstək göstərməsi də onun müdrikiyinin, uzaqgörənliyinin, vətənpərvərliyinin və xeyirxahlığının əyani təcəssümü idi. Bütün sahələr üzrə peşəkar milli kadrlar hazırlamağı önəmli istiqamət hesab edən Heydər Əliyev ilk növbədə hakimiyyət strukturlarına əsasən sadə insanların içərisindən seçdiyi azərbaycanlıları yerləşdirməklə xalqın birləşməsi və respublikanın tərəqqi yoluna çıxarılması istiqamətində zəruri tədbirlərin görülməsini təmin edirdi.

Ümummilli liderin zəngin və çoxşaxəli fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindən birini də Azərbaycanın təhlükəsiz gələcəyinə təminat, müstəqilliyinə zəmanət verən ordu quruculuğu təşkil edirdi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqutundan sonra ölkəmizdə bu sahədə yaranmış tənəzzül ulu öndərin birinci dəfə hakimiyyətə gəlişindən sonra aradan qaldırıldı. Azərbaycanda SSRİ müdafiə sənayesinin on bir böyük zavodunun tikilməsi, bu zavodlarda o dövrün ən müasir texnologiyalarının tətbiq olunması Azərbaycan Respublikasının müdafiə sənayesi sahəsində keyfiyyətli məhsullar istehsal etməsinin həcmi dəfələrlə artırır ki, bu da müstəqilliyə doğru gedən yolda vacib amillərdən idi. Bununla yanaşı, milli hərbi kadrların hazırlanması prosesi də vüsət aldı. Ordu quruculuğunda keyfiyyətli hərbi təhsilin formalaşdırılmasının və ixtisaslı gənc hərbi kadrların hazırlanmasının son dərəcə strateji əhəmiyyətli məsələ olduğunu hər zaman vurğulayan müdrik rəhbər, bu sahəni də daim diqqət mərkəzində saxlayırdı. Məhz ulu öndərin əzmi və cəsarəti sayəsində 1971-ci ildə Bakıda Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi məktəb fəaliyyətə başladı. Ölkədə milli hərbi kadr hazırlığı üçün baza rolunu oynayan adıçəkilən məktəbin açılması SSRİ rəhbərliyini ciddi şəkildə narahat etdiyindən, həmin dövrdə bir-birinin ardınca Moskvadan Bakıya göndərilən komissiyalar Azərbaycanda belə bir hərbi məktəbin açılmasına lüzum olmadığını əsaslandırmağa çalışsalar da, ulu öndər müdriklə bu cəhdlərin qarşısını almağa müyəssər oldu. Sözügedən hərbi məktəbin fəaliyyətə başlaması Azərbaycanda hərbi sahəsinə marağın daha da güclənməsinə böyük təkan verdi. Bütün bunların nəticəsi idi ki, müstəqilliyin ilk illərində dövlətimizin ordu quruculuğunda əsas bazanı o dövrdə hazırlanmış milli kadrlar təşkil edirdi.

Göründüyü kimi, ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycanın müstəqillik əldə etməsindən illər öncə milli hərbi kadr hazırlığı üçün zəruri bazanın ən yüksək səviyyədə təşkilini təmin etmişdir. Növbəti illərdə Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyasının, Təlim və Tədris Mərkəzinin, Ali Hərbi Məktəbin, Ali Hərbi Dənizçilik Məktəbinin, Ali Hərbi Təyyarçılıq Məktəbinin və sair nüfuzlu ali hərbi təhsil ocaqlarının müasir tələblərə uyğun təşkil edilməsi də məhz ulu öndərin bu sahəyə göstərdiyi diqqətin nəticəsi idi. Dahi lider Heydər Əliyevin müstəqil dövlətçilik strateji proqramının özünəməxsusluğu onunla səciyyələnirdi ki, burada nəzərdə tutulan tədbirlərin icrası bir sahənin deyil, bütün sahələrin çoxşaxəli inkişafını və milliləşdirilməsini təmin edirdi. Bütün bunlar isə, təbii ki, müstəqil dövlətçilik ideyalarının gerçəkləşməsi üçün zəmin yaradırdı.

Əzmkar insanın böyük zəhmətlər hesabına ardıcıl olaraq yüksək zirvələri fəth etməsi, ali vəzifələr tutması, ali dövlət mükafatlarına layiq görülməsi, habelə bilavasitə onun sayəsində xalqımızın çoxsaylı elm, mədəniyyət, incəsənət xadimlərinə və digər ziyalılarına Sovetlər İttifaqının fəxri adlarının və mükafatlarının verilməsi millətimizi nə qədər qürurlandırırdsə, tarixi düşmənlərimiz olan erməniləri bir o qədər məyus edirdi. 1982-ci ildə ulu öndərimizin İttifaq dövlətinin ən yüksək postlarından birinə—SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə irəli çəkilməsi və Mərkəzi Komitənin Siyasi Bürosuna üzv seçilməsi ermənilər üçün növbəti sarsıdıcı zərbə oldu. Yeni vəzifənin də öhdəsindən yüksək peşəkarlıqla gələn dahi rəhbər Heydər Əliyevin şöhrəti artdıqca, ölkə rəhbərliyinin yüksək eşalonunda əyləşənlərin də ona qarşı qısqanclıq hissləri güclənirdi və bu ermənipərəst Qorbaçovun hakimiyyətə gəlişindən sonra özünü daha aydın büruzə verirdi. Münbit məqamdan istifadə edən ermənilər onun vəzifədən uzaqlaşdırılması planını işə salaraq, bu prosesə erməni lobbisini də cəlb etdi.

Vətənimizə və xalqımıza rifah bəxş edən Heydər Əliyev doğma Azərbaycanda xalq, vətən təəssübkeşli mütərəqqi insanların məhəbbətini, ehtiramını qazanmaqla bərabər, xəbis, cılız, paxıl, riyakar insanların iftiraları ilə üzleşdi. Beləliklə o, 1987-ci ilin oktyabrında vəzifədən istefa vermək qərarını qəbul etdi. Ulu öndərin rəhbərlikdən getməsindən istifadə edən erməni millətçiləri heç iki həftə keçməmiş Azərbaycanın əzəli torpağı olan Dağlıq Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək fikrini ortaya atdılar ki, bu da təsadüfi deyildi. Ardınca Xankəndidə və Ermənistanla fasiləsiz mitinqlər başlandı. Bir tərəfdən ölkədə yaranmış özbaşnalıq, anarxiya, kaos, hakimiyyət zəifliyi, xalq ilə iqtidar arasında olan inamsızlıq, digər tərəfdən isə Ermənistanın Azərbaycana qarşı əsassız iddiaları ölkəmiz üçün ciddi çətinliklər yaradırdı. Bütün bunlar isə “Qanlı Yanvar” qırğınına və xalqımızın soyqırımını ilə müşayiət olunan tarixi torpaqlarımızın işğal olunmasına yol açdı. Sözsüz ki, o dövrdə ümummilli lider hakimiyyətdə olsaydı bu hadisələrin heç biri baş verməzdi.

Hər kəsə məlumdur ki, həmin faciə baş verənə qədər Heydər Əliyevin yenidən fəal siyasətlə məşğul olmaq fikri yox idi. Ancaq baş verənlərə biganə qala bilməyən vətənpərvər lider sağlamlığını və hətta həyatını belə təhlükəyə ataraq, heç nədən və heç kəsdən çəkinmədən 1990-cı ilin sərt qış günlərində Azərbaycanın Moskvadakı Daimi Nümayəndəliyinə gələrək, respublikada “20 Yanvar” faciəsini törətmiş Sovet İttifaqı rəhbərliyini kəskin şəkildə ittiham edən son dərəcə cəsarətli və qətiyyətli bəyanatla çıxış etməklə, Azərbaycan xalqının yanında olduğunu bildirdi. Məntiqi olaraq bundan sonra ona qarşı təzyiqlər, təxribatlar kampaniyası vüsət aldı və hətta onu həbs etmək belə istəsələr də, o buna məhəl qoymadan Azərbaycana üz tutdu. Bakıda yaşamağına imkan verilmədiyini və doğulub boya-başa çatdığı Naxçıvanın təhlükədə olduğunu görən Heydər Əliyev ora gedir, Naxçıvanı və əhalisini qoruyur. Belə ki, həmin vaxt məkrli niyyətləri, həmçinin Naxçıvanın işğalına yönələn ermənilərin bu çirkin istəklərini ürəklərində qoyan Heydər Əliyev Naxçıvanı müdafiə edir və müstəqilliyin əldə edilməsi üçün həlledici addımlar atmağa başlayır. SSRİ-nin mövcud olduğu bir dövrdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinin ulu öndərin sədrliyi ilə keçirilən 17 noyabr 1990-cı il tarixli sessiyasında cümhuriyyət ideyalarına sədaqət nümayiş etdirilərək, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağı Naxçıvan Ali Məclisində dövlət rəmzi elan olunur və Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti 5 fevral 1991-ci ildə üçrəngli bayrağın Azərbaycanın dövlət bayrağı kimi qəbul olunması haqqında qərar qəbul edir. Bununla bərabər, Naxçıvan Muxtar Sovet Sosialist Respublikasının adından “sovet sosialist” sözləri çıxarılır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə 1992-ci ilin noyabrında siyasi platforması Azərbaycanın rifahından xəbər verən Yeni Azərbaycan Partiyası yaradılır. Muxalifət partiyası kimi yaradılmış Yeni Azərbaycan Partiyası düzgün fəaliyyəti, bilavasitə milli maraqlara və xalqa xidməti ilə qısa zamanda iqtidar partiyasına çevrilir. Hazırda bu partiya nəinki Azərbaycanda, həmçinin Cənubi Qafqazda ən böyük partiyaadır.

Qurtuluş, xalqın və dövlətin nicatı

SSRİ-nin süqutu ilə əlaqədar yaranmış tarixi şəraiti düzgün qiymətləndirməklə, vəziyyətdən bəhrələnən xalqımız ötən əsrin sonlarında ikinci dəfə öz müstəqilliyinə qovuşsa da, AXC-Müsavat iqtidarı təmsilçilərinin ambisiyaları və səriştəsizlikləri çox qısa müddətdə müstəqilliyimizi uçurumun kənarına gətirib çıxartdı. Müstəqilliyimizin ilk illərində siyasi çəkişmələr ölkə həyatını iflic edir, müharibə aparan, işğala məruz qalan dövlətdə vahid komandanlığa tabe olan ordu olmadığından silahlı qüvvələr ayrı-ayrı şəxslərin əlində alətə çevrilir, iqtisadiyyat tənəzzülə uğrayır, respublikada vətəndaş həmrəyliyi pozulur, hətta ölkədə “qardaş qanı” axıdılır və vəziyyət ADR-in acı taleyinin təkrarlanması, ikinci dəfə qazanılan müstəqilliyin yenidən tarixə qovuşması təhlükəsi həddinə çatır. Belə bir çətin şəraitdə dövlətçilik ənənələrinə böyük önəm verən və nicatın onda olmasına əmin olan xalq, doğru seçim edərək özünün sınıanmış rəhbərini – ümummilli lider Heydər Əliyevi israrlı tələblə müstəqil Azərbaycanın rəhbərliyinə dəvət edir.

Azərbaycanını və xalqını özündən çox sevən ulu öndər bütün təhlükələri gözaltına almaqla, heç birinə məhəl qoymadan xalqın çağırışını qəbul edərək, 9 iyun 1993-cü il tarixdə Naxçıvandan Bakıya gəlir və iyunun 15-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Sədri seçilir. Bir müddət sonra Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirməyə başlayan dünya şöhrətli siyasətçi Heydər Əliyev, 1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilir. Sağlam təfəkkürlü hər bir Azərbaycan vətəndaşı yaxşı dərk edir ki, ölkəmizin müasir tarixinin həlledici dönüş nöqtəsi hesab edilən həmin anda Heydər Əliyev hakimiyyətə gəlməsəydi, nəinki bugünkü qüdrətli Azərbaycan olmazdı, ümumiyyətlə, onun mövcudluğu şübhə altına düşə bilərdi. Ulu öndər Heydər Əliyev növbəti dəfə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrdə ölkəmizdə bütün sahələrdə olduğu kimi, ordu quruculuğunda da köklü islahatlar həyata keçirildi. Silahlı Qüvvələrin beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsini hər zaman diqqətində saxlayan Ali Baş Komandan Heydər Əliyev, onu müasirləşdirmək üçün sovet hərbi sistemini dəyişib, NATO standartlarını tətbiq etməyin zəruriliyini, Şimali Atlantika Alyansının isə beynəlxalq münasibətlər sistemində yeri və rolunu nəzərə alaraq, ölkəmizin NATO-nun “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramına qoşulması barədə qətiyyətli qərar verdi və 4 may 1994-cü ildə Brüsseldə təşkilatın çərçivə sazişini imzaladı. Bununla da, görülən işlər qısa zamanda öz bəhrəsini verdi və Azərbaycanın qüdrətli ordusu formalaşmağa başladı. Azərbaycan Ordusunun gücləndiyini görən və onun tərəfindən aparılan uğurlu döyüş əməliyyatlarından təlaş içində olan düşmən 12 may 1994-cü il tarixdə atəşkəs haqqında müqaviləni imzalamaq məcburiyyətində qaldı. Bundan sonra, digər ölkələrin qanunvericiliyindən və təcrübəsindən bəhrələnilməklə, eləcə də hərbi tariximizə əsaslanılmaqla mükəmməl hərbi qanunvericilik bazası yaradılması prosesi başladı, həyata keçirilən bir çox mühüm tədbirlər sayəsində çağırış və səfərbərlik işi xeyli təkmilləşdirildi, hərbi hissələrdə intizam möhkəmləndi və qanunun aliliyi prinsipi bərqərar oldu.

Dahi lider ölkəni böhran vəziyyətindən, müstəqilliyini itirmək təhlükəsindən xilas etmək üçün müdrik siyasəti ilə qısa müddət ərzində vətəndaş qarşıdurmasının və müharibənin dayandırılmasına nail olmaqla,

Azərbaycanda sabitliyin bərpasını təmin edir ki, bu da böyük islahatların başlanmasına rəvac verir. İslahatların yüksək peşəkarlıqla aparılması sözsüz ki, Heydər Əliyev dühasının bəhrəsi idi. Məlum olduğu kimi, ulu öndərin ikinci dəfə respublikamıza rəhbərliyinin ilk illərində ölkəmiz vətəndaş müharibəsindən yenidən qurtulduğu, atəşkəs rejimini təzəcə əldə etdiyi üçün, həmin dövrdə investorları Azərbaycana sərmayə qoymaq üçün həvəsləndirmək, onların etimadını qazanmaq həddindən artıq çətin, demək olar ki, mümkünsüz bir məsələ idi. Bununla belə, peşəkar siyasətçi 1994-cü ilin sentyabr ayında ölkəmizin qüdrətlənməsində mühüm əhəmiyyəti olan, Azərbaycanın Dövlət Neft Şirkəti ilə dünyanın 11 böyük neft şirkəti arasında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı “Azəri-Çıraq-Günəşli” yataqlarının işlənməsi barədə “Əsrin müqaviləsi” kimi möhtəşəm bir müqavilənin bağlanılmasına nail oldu. Sözsüz ki, Azərbaycan neftinin dünya bazarlarına çıxmasında müstəsna rol olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin təməlinin qoyulması, Azərbaycanı dünyada böyük qaz potensialına malik olan bir dövlət kimi tanıdan “Şahdəniz” layihəsinin, türk dünyasının bir-birilə, o cümlədən bütün dünya ilə birləşdirilməsinə xidmət edən tarixi “İpək Yolu” layihəsinin reallaşması da bu dahi şəxsiyyətin müstəsna xidmətlərinin nəticəsi idi.

Müharibəni silah, iradə və ruh yüksəkliyi hesabına udmaq olar

Qürurverici haldır ki, ulu öndər Heydər Əliyevin mükəmməl strategiyasının möhtərəm Prezidentimiz tərəfindən yüksək məharətlə davam etdirilməsi nəticəsində ən müasir səviyyədə formalaşmış Azərbaycan Silahlı Qüvvələri bu gün yeni inkişaf yoluna qədəm qoymaqla, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə öz şərəfli missiyasını uğurla davam etdirir. Dövlət başçısının təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə ölkəmizdə bütün sahələrdə aparılan möhtəşəm islahatlar sayəsində dövlətimiz hərtərəfli qüdrətlənmiş, o cümlədən ordu quruculuğunda həyata keçirilən kompleks tədbirlərin nəticəsi olaraq, bu gün vahid mərkəzdən idarə olunan, maddi-texniki bazası, intellektual potensialı möhkəmləndirilmiş, mənəvi-psixoloji hazırlıqlı, yüksək əhvali-ruhiyyəli, bir sözlə müasir tələblərə tam cavab verən, istənilən döyüş tapşırığını ən yüksək səviyyədə yerinə yetirməyə qadir olan Azərbaycan Silahlı Qüvvələri formalaşmışdır.

Təsadüfi deyildir ki, “Global Firepower” təşkilatının dünya ölkələri ordularının gücü ilə bağlı hazırladığı yeni hesabatda Gürcüstan 85-ci, Ermənistan 96-cı sırada qərarlaşdığı halda, ordumuz 52-ci yeri tutmuşdur. Bu isə Azərbaycan Ordusunun Cənubi Qafqazın ən güclü ordusu olduğunu bir daha təsdiq etmişdir. Hər kəsə məlumdur ki, 2003-cü ildən bu günə qədər hərbi xərclərimiz 15 dəfə artmış, cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə 20-dən çox hərbi zavod yaradılmış, bu zavodlarda 1200 adda hərbi təyinatlı müxtəlif məhsul istehsal olunaraq nəinki ordumuzun potensialı gücləndirilmiş, eyni zamanda, hərbi məhsullarımızın ixrac olunmasına başlanılmışdır.

Xarici ölkələrdən ən müasir zirehli texnikalar, gözətçi gəmiləri, hərbi gəmilər, hava hücumundan müdafiə sistemləri, döyüş təyyarələri, nəqliyyat vasitələri, helikopterlər, kəşfiyyat və döyüş pilotsuz uçuş aparatları, artilleriya qurğuları, uzaqmənzilli raketlər, yaylım atəşli raket sistemləri, əməliyyat-taktiki raket kompleksləri, eləcə də digər texnika və silahlar alınmaqla Silahlı Qüvvələrimizin maddi-texniki bazası daha da gücləndirilmişdir. Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin hərbi hissələrə, xüsusən cəbhəyanı zonalara ardıcıl səfərlər edərək hərbi qulluqçularla görüşməsi, onlarda sonsuz mübarizə əzmini aşılayan qətiyyətli çıxışları və düşməne ünvanlanmış tutarlı ismarıqları şəxsi heyətdə sarsılmaz ruh yüksəkliyi yaratmışdır. Hər kəsə məlumdur ki, dövlətimizin və xalqımızın təhlükəsizliyini, eləcə də müdafiəsini, habelə əmin-amanlığı ləyaqətlə qoruyan rəşadətli ordumuz, 2016-cı ilin aprel ayında mövqələrimizə doğru irəliləməklə, işğal altında saxladıkları ərazilərimizi bir qədər də genişləndirməyə cəhd göstərən düşmənin layiqli cavabını vermiş və qəhrəman hərbiçilərimiz böyük cəsurluq və şücaət göstərməklə nəinki öz mövqələrini qoruya bilmiş, hətta düşməni öz əvvəlki mövqələrindən də geri çəkilməyə məcbur etməklə, bir sıra mühüm strateji məntəqələri işğaldan azad etmişdir.

Aprel döyüşlərindən dərhal sonra, dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin birinci xanım Mehriban Əliyeva ilə birlikdə cəbhəyanı zonalarda yerləşən yaşayış məntəqələrinə getməklə, orada yerli sakinlərlə görüşmələri, hər zaman onların yanında olduqlarını bildirmələri dövlətin öz vətəndaşlarına olan diqqət və qayğısının parlaq təzahürü idi. 2018-ci ilin may ayında da atəşkəsi ciddi şəkildə pozaraq öz işğalçı niyyətini davam etdirmək istəyən düşməni növbəti dəfə uğursuzluğa düşürən ordumuz Naxçıvan Muxtar Respublikasının 11 min hektardan artıq ərazisini, o cümlədən Şərur rayonunun Günnüt kəndini düşməndən azad edərək dövlət sərhədi boyunca əlverişli əraziləri öz nəzarətinə götürmüşdür. Hər iki döyüş əməliyyatlarında Azərbaycan hərbiçilərinin göstərdiyi peşəkarlıq və qəhrəmanlıq ordumuzun yüksək döyüş ruhunu və qabiliyyətini, torpaqlarımızı azad etməyə hər an qadir olduğunu və qələbə əzmini əyani nümayiş etdirdi. Haqqında fəxrlə danışdığımız bu uğurlar Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin müdrik siyasətinin və qətiyyətinin, dövlətimizin qüdrətinin, ordumuzun gücünün, hərbi qulluqçularımızın qəhrəmanlığının və xalqımızın mübarizliyinin sıx vəhdəti nəticəsində əldə olunmuşdur. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 100 illiyi münasibəti ilə keçirilən möhtəşəm hərbi paradada 240-dan çox hərbi texnikanın, gəmilərin, 70-dən artıq uçuş vasitəsinin, o cümlədən silahlanmaya yeni qəbul edilmiş ən müasir zirehli

texnikaların, raket və artilleriya qurğularının, hava hücumundan müdafiə sistemlərinin, helikopterlərin, pilotsuz uçuş aparatları kimi müxtəlif növ ən yeni silah və texnikaların nümayiş olunması Silahlı Qüvvələrimizin daha da qüdrətlənməsindən xəbər verirdi.

Möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin müdrik siyasəti, gərgin əməyi, yorulmaz fəaliyyəti və sarsılmaz qətiyyəti sayəsində dövlətimizin sürətlə hərtərəfli inkişafı, o cümlədən ölkə iqtisadiyyatının durmadan güclənməsi Silahlı Qüvvələrə kifayət qədər vəsait ayrılmasına imkan vermişdir ki, bu da maddi-texniki bazanın, şəxsi heyətin təminatının və sosial müdafiəsinin daha da gücləndirilməsini şərtləndirmişdir. Bu istiqamətdə görülən nəhəng işlər sırasında Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 20 təqvim ili və daha çox qüsursuz xidmət etmiş hərbi qulluqçularının dövlət vəsaiti hesabına mənzillə təmin edilməsini nəzərdə tutan “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçularının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi tədbirləri barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2011-ci il tarixli Fərmanı hərbi qulluqçularımızda xüsusi ovqat yaratmaqla döyüş ruhunu artırmış, onların və ailə üzvlərinin sonsuz sevincinə səbəb olmuşdur. Qeyd olunmalıdır ki, Silahlı Qüvvələrdə 20 il və daha çox qüsursuz xidmət etmiş 1279 hərbi qulluqçuya dövlət tərəfindən indiyədək Bakıda 629, Gəncədə 632, Naxçıvanda 18 mənzil verilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın şəhid ailələri, müharibə əlilləri və veteranları ilə mütəmadi olaraq görüşmələri, onların qayğıları ilə maraqlanmaları, problemlərini həll etmələri Vətən uğrunda, xalq yolunda öz qanını və canını əsirgəməyən, bu yolda xidmətləri olan insanlara qarşı yüksək diqqətin təcəssümüdür. İşğal altında olan tarixi torpaqlarımız xalqımız əmindir ki, möhtərəm Prezidentimizin rəhbərliyi ilə tezliklə düşmənlərdən təmizlənəcək və doğma yurdumuzun hər bir guşəsində Azərbaycan bayrağı dalğalanacaqdır.

Prokurorluq hər zaman dövlət qayğısı ilə əhatə olunmuşdur

Məlum olduğu kimi, Heydər Əliyevin növbəti dəfə hakimiyyətə qayıdıışından sonra onun təşəbbüsü əsasında həyata keçirilən islahatlar çərçivəsində görülən nəhəng işlər sayəsində və təməl prinsiplərin mövcud tələblərlə uzlaşdırılması ilə hazırlanmış hüquqi baza əsasında Azərbaycan Prokurorluğu struktur və mahiyyət baxımından tamamilə yenidən qurularaq, yüksək nəzəri bilikli və peşəkar kadrlarla komplektləşdirilməklə, səlahiyyətləri, vəzifələri və fəaliyyəti beynəlxalq standartlara uyğun formalaşdırılmış müasir dövlət təsisatına çevrildi. Ümummilli liderin prokurorluq işçilərinin rifahına xidmət edən “Azərbaycan Respublikası Prokurorluq orqanları işçilərinin maddi və sosial təminatı haqqında” 8 oktyabr 2002-ci il tarixli Sərəncamı isə prokurorluq işçiləri tərəfindən sonsuz sevinc hissələri ilə qarşılanmaqla, onlarda böyük ruh yüksəkliyinin yaranmasına səbəb olmuşdur.

Dərin minnətdarlıq hissi ilə xüsusi vurğulanmalıdır ki, əsası müasir Azərbaycanın qurucusu Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan bütün hüquq-mühafizə orqanlarına, həmçinin prokurorluğa hərtərəfli diqqət və dövlət qayğısı göstərilməsi ənənəsi, cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 sentyabr 2008-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun fəaliyyətinin müasirləşdirilməsinə dair 2009-2011-ci illər üçün Dövlət Proqramı” bu qayğının bariz nümunəsi olmuşdur. Azərbaycan Prokurorluğunun tarixində inkişafın, təkmilləşmənin və hərtərəfli müasirləşdirmənin təməlini qoyan bu proqramda nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsi, hüquq sisteminin inkişafı prosesində prokurorluğun rolunun artırılması, fəaliyyətinin daha səmərəli təşkili, digər hüquq-mühafizə orqanları ilə əlaqələrin genişləndirilməsi, eləcə də, prokurorluq işçilərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və prokurorluğun maddi-texniki təminatının yaxşılaşdırılması üçün hərtərəfli zəmin yaratdı ki, bu da prokurorluq işçilərində özünəgüvən hissini bir qədər də artırdı.

Ötən illər ərzində Azərbaycan Respublikası Hərbi Prokurorluğunun maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, o cümlədən ardıcıl olaraq, Respublika Hərbi Prokurorluğunun, Naxçıvan Muxtar Respublikası Hərbi Prokurorluğunun, Qazax, Zaqatala və Gəncə hərbi prokurorluqlarının ən müasir standartlara uyğun tikilməklə, bütün zəruri avadanlıqlarla təchiz olunmuş inzibati binalarla təmin olunması, əksər hərbi prokurorluqların inzibati binalarının əsaslı təmir edilməsi, əməkdaşların maddi və sosial təminatının daha da yaxşılaşdırılması hərtərəfli dövlət qayğısından irəli gəlir. Bütün bunlar isə hərbi prokurorluq əməkdaşlarını xidməti vəzifələrinə vicdanla və daha məsuliyyətlə yanaşmağa sövq edir.

Hərbi Prokurorluğa və onun işçilərinə dövlət səviyyəsində verilən yüksək dəyərin məntiqi nəticəsi olaraq, 2005-ci ildən başlayaraq, xüsusən də son dövrlərdə bu qurum fəaliyyətində ardıcıl uğurlar qazanmışdır. Hərbi Prokurorluğun əldə etdiyi nailiyyətlərdən söz açarkən xüsusi vurğulanmalıdır ki, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində 1992-2004-cü illərdə törədilmiş qəsdən adam öldürməyə cəhd, qəsdən adam öldürmə və digər ağır, xüsusilə ağır cinayət hadisələri ilə bağlı həmin dövrdə başlanılmış, uzun müddət istintaq aparılmasına baxmayaraq, səriştəsizlik ucbatından iş üzrə ibtidai araşdırmanın yekunlaşdırılması mümkün olmadığından təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməli olan şəxsin müəyyən edilməməsi əsaslı ilə icraatı dayandırılmış cinayət işlərinin 2005-ci ildən başlayaraq təcrübəli əməkdaşlar tərəfindən öyrənilməklə, bir neçəsi üzrə icraatın təzələnərək ibtidai istintaqın davam etdirilməsi, yekun

qərarların qəbul olunması, bununla da ibtidai araşdırmanın qurtarması təmin edilmişdir. Yeri gəlmişkən, vurğulamaq lazımdır ki, qeyd olunan vaxtdan etibarən Silahlı Qüvvələrdə səbəbindən asılı olmayaraq baş vermiş istənilən ölüm faktı üzrə cinayət işi başlanılmış, iş üzrə hərtərəfli, tam, obyektiv və vaxtında ibtidai araşdırmanın aparılması, təqsirkar şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmələri, eləcə də hər bir fakta və əmələ hüquqi qiymət verilməsi təmin edilmişdir. Eyni zamanda, hər bir cinayət işi üzrə ibtidai araşdırmanın aparılması zamanı cinayətin törədilməsinə imkan yaradan səbəb və şərait müəyyən edilməklə, müvafiq vəzifəli şəxsin ünvanına bununla əlaqədar zəruri tədbirlər görülməsi barədə təqdimat göndərilərək, həmin halların qarşısının alınması, eləcə də iş üzrə əməllərində cinayət tərkibi olmayan, lakin başqa hüquq pozuntusuna yol vermiş şəxslərin digər müvafiq hüquqi məsuliyyətə cəlb edilməsi təmin edilmişdir.

Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Silahlı Qüvvələrdə aparılmış köklü islahatlar və görülmüş zəruri tədbirlər, o cümlədən Hərbi Prokurorluğun səmərəli fəaliyyəti nəticəsində ölkədə hərbi xidmət əleyhinə olan cinayətlərin və hərbi qulluqçular tərəfindən törədilən digər cinayətlərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə azalmışdır. Ötən il Azərbaycan Respublikası Hərbi Prokurorluğu üzrə qeydə alınmış müxtəlif qəbildən olan cinayətlərin digər fərqli illərlə müqayisəli təhlili aparılarkən məlum olur ki, hərbi xidmət əleyhinə olan cinayətlər 1998-ci illə müqayisədə 7 dəfə, hərbi xidmətdən yayınma cinayətləri 1998-ci illə müqayisədə 33 dəfə, hərbi hissəni və ya xidmət yerini özbaşına tərk etmə cinayətləri 1998-ci illə müqayisədə 29 dəfə, fərarilik cinayətləri 1998-ci illə müqayisədə 371 dəfə, müharibə vaxtı və ya döyüş şəraitində hərbi hissəni və ya xidmət yerini özbaşına tərk etmə cinayətləri 1998-ci illə müqayisədə 1000 dəfə, tabeçilik qaydaları əleyhinə olan cinayətlər 2007-ci illə müqayisədə 2 dəfə, hərbi qulluqçunu təhqir etmə, döymə və ya işgəncə vermə cinayətləri 2007-ci illə müqayisədə 2 dəfə, tabelik münasibətlərində olmayan hərbi qulluqçular arasında qarşılıqlı münasibətlərin nizamnamə qaydalarını pozma cinayətləri 2013-cü illə müqayisədə 41,7 faiz, hakimiyyətdən sui-istifadə etmə cinayətləri 1998-ci illə müqayisədə 36 faiz, qulluğa səhlənkar yanaşma cinayətləri 1998-ci illə müqayisədə 51,4 faiz, qeyri hərbi cinayətlər 1998-ci illə müqayisədə 10,2 faiz, 1998-ci illə müqayisədə qəsdən adam öldürmə cinayətləri 5 dəfə, özünü öldürmə həddinə çatdırma cinayətləri isə 2 dəfə azalmışdır.

Dünyanın global kataklizmlərlə, sarsıntılarla qarşılaşdığı, müxtəlif inqilabların, terror aktlarının tüğyan etdiyi bir dövrdə ölkəmiz nəinki sabitliyi, əmin-amanlığı qoruyub saxlayır, bütün sahələr üzrə irəliləyən doğru inamlı addımlar ataraq, ardıcıl uğurlara nail olur. Dərinləşən islahatlar fonunda hətta dünyada ciddi maliyyə-iqtisadi böhran şəraitində belə inkişaf tempini davam etdirir, iqtisadiyyatını uğurla şaxələndirir, regional və global təhlükəsizlik məsələlərində sabitləşdirici faktor kimi çıxış edir. Təsədüfi deyildir ki, son 15 il ərzində iqtisadiyyat 3,2 dəfə, valyuta ehtiyatlarımız 24 dəfə, sənaye istehsalı 2,6 dəfə, qeyri-neft ixracı 4 dəfədən çox artmışdır. Qeyd olunan müddətdə ölkədə 1,9 milyon yeni iş yeri açılmış, maaşlar 7 dəfədən, pensiyalar isə 10 dəfədən çox artırılmış, işsizlik səviyyəsi 5 faizə, yoxsulluq isə 50 faizdən 5,4 faizə endirilmişdir. Bütün bunların nəticəsində insanların rifahı daha da yaxşılaşdırılmış və təbii olaraq əhalinin sayı da 1,7 milyon nəfərdən çox artmaqla on milyonu keçmişdir. Vurğulanmalıdır ki, ölkəmizdə gedən sürətli inkişaf beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də yüksək qiymətləndirilir. Davos Ümumdünya İqtisadi Forumu Azərbaycanı rəqabət qabiliyyətliliyinə görə 35-ci yerə layiq görmüşdür. Eyni zamanda, inkişafda olan ölkələr arasında inklüziv inkişaf indeksinə görə isə üçüncü yerdə qərarlaşmışıq. Dünya Bankı tərəfindən yayılan "Doing Business 2019" hesabatında isə Azərbaycan 10 ən islahatçı dövlət siyahısına daxil edilmiş və ən çox islahat aparan ölkə elan olunmuşdur. Hesabata əsasən, Azərbaycan 2017-ci illə müqayisədə 32 pillə irəliləyib, 190 ölkə arasında 25-ci yerdə qərarlaşmaqla, dünyanın bir çox ölkələrini geridə qoyaraq Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələri sırasında lider mövqeyə yüksəlmişdir.

Respublikamızda müşahidə olunan dinamik iqtisadi tərəqqi ilə paralel şəkildə demokratik-hüquqi islahatların, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu prosesinin dönmədən davam etdirilməsi, hər iki təmayülün ümumi strateji inkişaf kursunun prioritet xətti kimi nəzərdən keçirilməsi nəticəsində bu gün ölkəmizdə mövcud olan ictimai-siyasi sabitlik və demokratiya əksər dövlətlərə nümunə göstərilir. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan sülh, multikultural və əməkdaşlıq ölkəsi kimi tanınmaqla beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərin keçirilməsi üçün daimi məkanlardan birinə çevrilmiş, vətənimizdə müxtəlif illərdə dörd dəfə Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu, altı dəfə Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumu, Avropa Oyunları, İslam Həmrəyliyi Oyunları, "Formula – 1" yarışları və digər tədbirlər yüksək səviyyədə baş tutmuşdur. Həmin tədbirlər sırasında 2018-ci ilin aprel ayında Bakıda keçirilmiş beynəlxalq sabitliyin, sülhün və təhlükəsizliyin bərqərar olmasında vacib rol oynayan, üzvlərinin sayına görə dünyanın ikinci böyük təşkilatı olan Qoşulmama Hərəkatının xarici işlər nazirlərinin Aralıq Nazirlər konfransını xüsusi qeyd etmək lazımdır. 2019-2022-ci illər ərzində Azərbaycanın bu böyük, mötəbər təşkilata sədrlik edəcəyi, həmçinin ölkəmizdə zirvə görüşünün keçiriləcəyi bir daha həmin təşkilata üzv olan dövlətlərin ölkəmizə olan hörmət, inam və etibarının təzahürüdür.

Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin zəngin idarəçilik təcrübəsinə əsaslanan çoxşaxəli fəaliyyəti, gərgin əməyi, əzmi, sarsılmaz qətiyyəti və möhkəm siyasi iradəsi sayəsində Azərbaycan beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanaraq, dünyada ən qüdrətli dövlətlər sırasında özünəməxsus yerini müəyyən etməklə

mövqələrini bərkitmiş və söz sahibinə çevrilmişdir. Dünya dövlətlərinin ölkəmizə böyük rəğbət bəsləməsi və dövlətimizi dəstəkləməsi əldə edilmiş nəticələr və qəbul olunmuş qərarlarla öz təsdiqini tapmışdır. Hər kəsə məlumdur ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində də əksər beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanın ədalətli mövqeyini dəstəkləyir. Qeyd olunmalıdır ki, cənab İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi dövrdə bir çox ən mötəbər beynəlxalq təşkilatlar münaqişənin ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllini tapmasını özündə əks etdirən çox önəmli qətnamələr qəbul etmişlər. Belə ki, BMT-nin Baş Assambleyası, Qoşulmama Hərəkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Avropa Şurası Parlament Assambleyası, Avropa Parlamenti, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, GUAM və digər təşkilatlar münaqişə ilə bağlı bizim haqlı mövqeyimizi dəstəkləyən qətnamələr qəbul etmişlər. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, əvvəlki illərdə isə BMT Təhlükəsizlik Şurası və ATƏT ölkəmizin lehinə ədalətli qətnamələr qəbul etmişdir ki, bu da münaqişənin həlli üçün hüquqi baza yaratmışdır.

Göründüyü kimi, müdrik siyasət sayəsində, müxtəlif maneələrə, o cümlədən erməni lobbı təşkilatları tərəfindən əleyhimizə aparılan kampaniyalara baxmayaraq dövlətimiz sözügedən münaqişənin həlli məsələsində beynəlxalq təşkilatların dəstəyini qazana bilmiş, Ermənistanın işğalçı siyasəti ifşa edilmiş, Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın tarixi ərazisi olması təsdiqini tapmış, qondarma “Dağlıq Qarabağ”ı heç bir dövlət tanımamış, orada keçirilən qondarma “referendum”u bizim qonşu ölkələrimiz və əksər beynəlxalq təşkilatlar pisləmişdir. Bununla belə, dünyada gedən proseslər, beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul olunmuş qərar və qətnamələrin icra mexanizminin olmaması, onların icra edilməməsi onu deməyə əsas verir ki, beynəlxalq hüquq işləmir. Buna görə də, son illər ərzində beynəlxalq davranış qaydaları dəyişmiş, beynəlxalq hüquq normaları arxa, güc amili isə ön plana keçmişdir. Bütün bunları nəzərə alan müdrik rəhbərimiz cənab İlham Əliyev münaqişənin həlli ilə bağlı hər iki istiqamətdə işini mükəmməl quraraq, həm beynəlxalq dəstək və hüquqi baza, həm də qüdrətli Silahlı Qüvvələr formalaşdırmışdır.

Sözsüz ki, istər diplomatik danışıqlar əsasında sülh, istərsə də hərbi yolu ilə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi yalnız və yalnız ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində öz həllini tapmalıdır və bu belə də olacaqdır. Oudur ki, hər bir azərbaycanlı, o cümlədən Silahlı Qüvvələrimizin əsgəri, çavuşu, giziri, zabiti və generalı bunu özünə təlqin etməklə, tarixi torpaqlarımızı düşməndən azad etmək üçün hər an Ali Baş Komandanın əmrinə hazırdır.

Müstəqil Azərbaycan etibarlı əllərdədir

Dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında ən böyük xidmətlərindən biri mükəmməl idarəçilik irsi yaratmaqla, gələcək nəsillərin bundan bəhrələnməsi üçün geniş imkanlar açması olmuşdur. Bu da ondan irəli gəlirdi ki, ümummilli lideri xalqımızın həyatının müəyyən dövrü deyil, əbədi taleyi düşündürürdü. Bu səbəbdəndir ki, 2003-cü ildə Azərbaycan xalqı ölkənin gələcək taleyi ilə bağlı onun tövsiyəsinin intizarında olarkən, ulu öndər Azərbaycanın gələcəyini düşünməklə verdiyi çox dəyərli məsləhəti ilə xalqı düz yola istiqamətləndirdi. Böyük şəxsiyyətə sonsuz inam bəsləyən xalq verilən dəyərli tövsiyədən bəhrələnərək düzgün seçim etməklə, Azərbaycan xalqının bitib-tükənməz sevgisini, yüksək etimadını qazanmış möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevi özünə rəhbər seçdi. Dərin elmi bilikləri, iti zəkası, yüksək erudisiyası, uzaqgörən düşüncəsi, nümunəvi rəhbərlik qabiliyyəti, təvazökarlığı, sadəliyi və ən əsası Heydər Əliyev siyasətinə sədaqəti cənab Prezident İlham Əliyevə xalqın böyük rəğbətini qazandırdığından, o, 11 aprel 2018-ci il tarixdə keçirilmiş Prezident seçkilərində də mütləq səs çoxluğu ilə növbəti qətiyyətli qələbəsini əldə etdi. Sözsüz ki, bu qələbə ulu öndərə və cənab Prezidentə olan misilsiz millət sevgisindən irəli gələn zərurətdən doğurdu. Mustafa Kamal Atatürk demişdir: “Millət sevgisi qədər böyük mükafat ola bilməz.”

Millətinə xidməti həyat amalına çevirmiş cənab İlham Əliyev xalq qarşısında verdiyi vədləri əməlləri ilə doğruldaraq hər bir azərbaycanlının Prezidenti olduğunu sübuta yetirdi. Möhtərəm Prezidentin vətəndaşların müraciətlərinə xüsusi həssaslıqla yanaşması, onların ciddi problemləri ilə bağlı məsələləri nəzarətə götürməsi, bir çox hallarda şəxsən qərar qəbul etməklə üzləşdikləri bütün çətinlikləri aradan qaldırması dövlətin və rəhbərinin vətəndaşa verdiyi yüksək dəyərin göstəricisidir. Məlum olduğu kimi, 2015-ci ildə ölkədə baş vermiş iki devalvasiya xeyli vətəndaşın xarici valyuta ilə götürdüyü kreditlərin ödənilməsində çətinliklə üzləşməsinə səbəb oldu. Ötən dövr ərzində bu məsələ dəfələrlə cəmiyyətdə, müxtəlif dövlət orqanlarında müzakirə edilsə də, çıxış yolu üçün fərqli təkliflər irəli sürülsə də öz həllini tapa bilmədi. Devalvasiyalar baş verdiyi andan sözügedən məsələni diqqətdə saxlayan cənab Prezident bu ilin fevral ayında özünün də qeyd etdiyi kimi, analoqu olmayan fərman verməklə problemin həllinə nail oldu. Bununla əlaqədar saysız-hesabsız misallar göstərmək olar. Bütün bunlar əminliklə onu deməyə əsas verir ki, müdrik liderimizin analoqu olmayan siyasəti alternativini istisna edir.

Təbii ki, ölkəmizin hərtərəfli inkişafında və əldə etdiyi ardıcıl uğurlarda Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın da hərtərəfli fəaliyyəti mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Onun, daxili və xarici siyasətdə bütün dünyada təqdir olunan fəaliyyəti, ölkəmizdə təhsilin, səhiyyənin,

elmin, mədəniyyətin, idmanın və digər sahələrin inkişafında xidmətləri, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və dünyada geniş təbliği istiqamətində gördüyü böyük işlər, sadalamaqla bitməyən mütərəqqi və xeyirxah əməlləri dövlətimizin qüdrətlənməsinə və millətimizin rifahına töhfələr verməkdə davam edir.

Mehriban xanımın dövlətimizin və digər dövlətlərin ali mükafatları ilə təltif olunması, bu nəci b insanın Vətənimiz və xalqımız qarşısındakı müstəsna xidmətlərini və beynəlxalq səviyyədə gördüyü mühüm əhəmiyyətli nəhəng işləri ehtiva etməklə, onlara verilən yüksək dəyərdən irəli gəlir. Mehriban xanımın zəngin elmi bilikləri, dərin düşüncəsi, mükəmməl idarəçilik qabiliyyəti, millətində, dövlətində, milli-mənəvi dəyərlərə sadiqliyi, övladlarına məhəbbəti, davranışı və səmimiyyəti, eləcə də bütün qadınlara örnək olan digər müsbət keyfiyyətləri ona həm ölkəmizdə, həm də ölkəmizdən kənarında dərin hörmət və məhəbbət qazandırmışdır.

Qürurumuzu artıran haldır ki, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə ölkədə həyata keçirilmiş yuxarıda qeyd olunan, eləcə də sadalaya bilmədiyimiz digər islahatlar və görülən nəhəng işlər sayəsində bu gün Azərbaycanın adı artıq dünyanın demokratik və sürətlə inkişaf edən dövlətlərinin sırasında çəkilir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin müdrik siyasətinin özünü hər zaman xalqın birinci xidmətçisi kimi təqdim edən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi və bu siyasətin xalq tərəfindən dəstəklənməsi Azərbaycanın daha da qüdrətlənəcəyindən xəbər verir.

Əminliklə deyə bilərik ki, şərəfli ömrünü Azərbaycana fəda etmiş dünya şöhrətli siyasətçi, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin adı dünyanın hər yerində daim dərin hörmətlə çəkiləcək, onun əziz və unudulmaz xatirəsi millətimiz tərəfindən əbədi olaraq xüsusi ehtiramla yad ediləcəkdir.